

Klem tussen kerk en cultuur

Elizabeth Revai Mudzimu groeide op in het zuiden van Zimbabwe, waar ze als achtjarig meisje besloot later non te worden. Ze werd non en gebruikt nu haar promotieonderzoek aan de RUG om andere vrouwen te helpen hun eigen keuzes te maken. Net als zij zelf heeft gedaan.

Toen Elizabeth Mudzimu in 2017 in Groningen aankwam voor haar PhD-onderzoek bij het Centrum voor Religiewetenschap, rilde ze van de kou, ook al was het een zachte dag in mei. Aan die kou is ze nog steeds niet gewend: gehuld in een wollen vest over haar crèmekleurige habijt vertelt ze in haar werkkamer hoe warm ze desondanks in Groningen is ontvangen: 'Mijn burens repareren mijn fiets, zwaaien me gedag als ik naar mijn werk ga en letten op of ik weer veilig thuiskom.'

Heidense kruiden

Mudzimu's onderzoek gaat over hoe vrouwen in Zimbabwe omgaan met hun gezondheid en rechten op het gebied van seksualiteit en voortplanting in een gemeenschap die zowel patriarchaal als conservatief is. Aan de ene kant wordt het leven van deze vrouwen gedomineerd door de leer van de katholieke kerk en aan de andere door Afrikaanse culturele gebruiken. Beide bepalen hoe vrouwen met hun seksualiteit omgaan en maar al te vaak botsen die eisen.

Ze benadrukt dat deze vrouwen vaak klem komen te zitten tussen kerk en cultuur. Bijvoorbeeld als ze tijdens hun zwangerschap traditionele Afrikaanse kruiden willen gebruiken. 'Hoewel de katholieke kerk hierover geen expliciete uitspraken doet, geeft de houding van sommige priesters de vrouwen het gevoel dat ze op drijfzand lopen. Ze krijgen te horen dat het gebruik van deze kruiden heidens is. Hoe gaan vrouwen om met dit soort tegenstellingen? Ik hoop dat ik ze kan helpen hun eigen keuzes te maken.'

Vertrouwen

Tijdens haar veldwerk in het noorden van Zimbabwe doet Mudzimu onderzoek onder Korekore-vrouwen. Ze neemt interviews af, organiseert groepsgesprekken en observeert de vrouwen in hun dagelijks leven. Ze praten over kwesties als seksualiteit, huiselijk geweld en gezondheid. Soms merkt ze dat het voor haar gemakkelijker is het vertrouwen van vrouwen te winnen omdat ze zowel onderzoeker als non is. 'Ik ken deze vrouwen van mijn vroegere pastorale werk en ik spreek hun taal. Soms kom ik, als non, voor een pastoraal gesprek en dan zijn ze

opeens zo open dat ik allerlei wetenschappelijke data in mijn schoot geworpen krijg. Dan moet ik me wel steeds bewust zijn van het feit dat ik een onderzoeker ben en dus zorgvuldig met die data moet omgaan.'

Verhalen

Na twee jaar onderzoek kreeg Mudzimu een krachtige 'openbaring'. Ze beseftte dat onderzoekers, zij zelf ook, naar vrouwen in Zimbabwe kijken door de ogen van activisten in plaats van wetenschappers, waardoor ze alleen zien wat ze verwachten: vrouwen die worden onderdrukt en niet zelfstandig kunnen handelen. 'Tijdens mijn veldonderzoek zag ik juist iets heel anders. Zoals de Nigeriaanse romanschrijfster Chimamanda Ngozi Adichie het noemt, keek ik naar een enkel verhaal, zonder een kritische analyse toe te passen en zonder rekening te houden met factoren als taal en culturele context. Als we alleen naar vrouwen kijken vanuit het perspectief van één verhaal, dan doen we die vrouwen tekort, omdat we dan niet luisteren naar de verhalen die ze niet vertellen.'

Groot gezin

Zo kwam ze vrouwen tegen die op verschillende manieren proberen onder de eisen van man en kerk uit te komen. 'Veel vrouwen in Zimbabwe willen graag een groot gezin met veel kinderen, omdat ze zich daardoor sterker voelen. Dus als hun mannen zeggen dat twee kinderen wel genoeg is, halen ze de pil - laten zelfs aan hun man zien dat ze die ook echt nemen - maar ondertussen zorgen ze ervoor dat de pil niet werkt. Als ze dan toch zwanger worden, doen ze net alsof ze stomverbaasd zijn. Dit bewijst dat ze veel sterker en zelfstandiger zijn dan ik had verwacht.'

Mudzimu komt zelf uit een gezin met tien kinderen en ze weet dus goed wat dat voor vrouwen betekent. Ze gaat daarom in gesprek met de vrouwen in haar onderzoek over het maken van verstandige keuzes. 'Is een groot gezin de enige manier om sterker in je schoenen te staan? Wat zijn alternatieven? Hoe kun je als vrouw je rechten opeisen op het gebied van seksualiteit en voortplanting op een manier die op de lange termijn houdbaar is? Tijdens mijn workshops wil

Over Elizabeth Revai Mudzimu

Mudzimu groeide op in Masvingo, in het zuidoosten van Zimbabwe. Toen ze acht jaar was, besloot ze non te worden, maar ze moest wachten tot haar zeventiende om te mogen toetreden tot het klooster. In 2010 legde ze haar gelofte af en werd ze opgenomen in de orde van *Little Children of our Blessed Lady*. Na haar middelbare school verhuisde ze naar Harare om Religiewetenschap te studeren aan de universiteit. Ze behaalde haar onderwijsbevoegdheid en gaf les aan een grote middelbare school. Na haar masterdiploma wilde ze haar onderzoek voortzetten en kwam ze via NUFFIC bij toeval in Groningen terecht. In de vakgroep *Comparative Study of Religion* werkt ze onder begeleiding van Joram Tarusrira en Kocku von Stuckrad aan haar PhD.

ik ze graag helpen met meer zelfvertrouwen hun eigen keuzes te maken.'

Sustainable PhD Grant

Dit najaar kreeg Mudzimu van de RUG een Sustainable Society PhD Grant: een beurs van 2500 euro voor haar onderzoeksvorstel. En vervolgens won ze ook nog eens de bonusprijs van 1000 euro voor de meest overtuigende pitch. 'Dat was een geweldige verrassing. Met dat extra geld kan ik mijn onderzoek laten visualiseren. Dat komt me goed van pas als ik terugga.' Ze heeft nog twee jaar te gaan om haar

onderzoek af te ronden en haar proefschrift te schrijven. Maar eerst gaat ze dankzij het winnen van deze beurs terug naar Zimbabwe voor een tweede ronde veldonderzoek.

Roeping

‘Voor mij is onderzoek meer dan het toevoegen van kennis aan de wetenschap. Ik wil echt invloed hebben op de levens van mensen. Als ik klaar ben met mijn PhD, ga ik nadenken over de vraag hoe ik door kan gaan met het helpen van de minderbedeelde vrouwen van Zimbabwe. Misschien kan ik een postdoc gaan doen, een boek schrijven of kleine beurzen aanvragen om een platform op te zetten waarmee ik de empowerment van vrouwen kan bevorderen.’

Onderzoek is voor haar net zo zeer een roeping als haar leven als een katholieke non. ‘Er is tijd om naar de kerk te gaan, er is tijd voor gebeden en er is tijd voor onderzoek, lezen en schrijven. Als ik ga hardlopen in het Noorderplantsoen, bid ik tijdens het lopen. En als ik klaar ben met mijn rozenkrans, dan ren ik door en denk ik na over mijn onderzoek.’ Ze vouwt haar handen: ‘Al die bezigheden hangen met elkaar samen.’

Kerstmis

Begin december is Mudzimu voor twee maanden naar Zimbabwe vertrokken om haar workshops te geven en kerst te vieren in haar klooster en thuis met haar familie. Kerst doet haar denken aan haar kindertijd: iedereen ging in een nieuwe jurk naar de kerk en haar moeder bakte traditionele taarten: ‘Dan maakte ze het deeg klaar, deed het in een gat in de grond en maakte het vuur erboven aan. O, wat smaakten die taarten goed. De hele familie kwam bij elkaar om naar de kerk te gaan, samen te eten en te dansen. Ik ben trouwens een uitstekende danser.’

Tegenwoordig heeft kerst een nieuwe betekenis voor haar: ‘Kerstmis geeft me de kans echt na te denken over wat het christendom voor mij inhoudt. Ik reik andere mensen de hand om samen de vreugde te beleven die de geboorte van Jezus brengt. Kerst betekent samen kerstliederen zingen om die vreugde uit te drukken en extra mijn best doen om die vreugde met andere mensen te delen.’

FOTO EWOUDE ROOKS

OPGETEKEND DOOR MARJAN BROUWERS

De wereld aan je voeten

De dag waarop je afstudeert is met recht een feestdag te noemen. Je wordt overladen met bloemen en met je universitaire diploma op zak ligt de wereld aan je voeten. Je hebt waardevolle kennis en vaardigheden opgedaan en je hebt geleerd te analyseren en kritisch te denken. Je academische vorming is een verrijking van je leven. Iets wat veel alumni dagelijks ervaren.

Toch hoor ik van veel studenten dat ze zich zorgen maken over hun toekomstperspectief. Vinden ze wel een baan die aansluit op hun studie? Ze ervaren stress en doen hun uiterste best om een interessant cv bij elkaar te sprokkelen. Daarom wil ik onze studenten graag in verbinding brengen met onze alumni, die weten wat het betekent om als academicus de arbeidsmarkt te betreden.

Ooit waren al die alumni immers zelf eerstejaars studenten met grote dromen die enthousiast begonnen aan hun studie. Een deel van hen vond een baan die aansloot op hun studie. Maar lang niet allemaal. Uit onderzoek blijkt dat zo'n dertig tot veertig procent van de afgestudeerden in een heel ander beroep belandt dan ze hadden verwacht. Filosofen worden bestuurder, chemici belanden in de zorg en een zekere Leidse historicus is al negen jaar minister-president. Ook de vijf Groningse alumni in zijn kabinet zijn aan de RUG niet opgeleid als bestuurder. En dat ik zelf rector van deze universiteit zou worden, had ik als student biologie nooit kunnen voorspellen.

Is het erg iets anders te gaan doen dan waarvoor je hebt gestudeerd? Absoluut niet. In veel sectoren zijn juist academici in trek met minder voor de hand liggende studies. Zo zijn psychologen zeer gewild in de wereld van de big data en data science, omdat ze tijdens hun studie uitstekende statistische vaardigheden hebben opgedaan. Verder is het wetenschappelijk bewezen dat teams die bestaan uit mensen met diverse achtergronden beter presteren dan homogene teams. Sowieso is de arbeidsmarkt tegenwoordig veel minder goed te voorspellen dan vroeger. Werknemers zijn mobieler, werken niet meer tot hun pensioen voor dezelfde werkgever en blijven zich hun leven lang ontwikkelen. Het is niet meer van deze tijd te verwachten dat je studie allesbepalend is voor je toekomst. Je academische competenties zijn dat wel.

Het is mijn ervaring dat de meeste mensen wel op hun pootjes terecht komen na hun studie, al is dat soms op een ander pootje dan ze hadden verwacht. Op de achterzijde van *Broerstraat 5* staan sinds jaar en dag portretten van alumni die vertellen over hun loopbaan, die vaak anders is verlopen dan ze als student voor ogen hadden. Mooie verhalen, waar onze studenten inspiratie uit kunnen putten. Ik nodig alumni van harte uit hun ervaringen met ons te delen, via alumni@rug.nl. Om studenten van nu een hart onder de riem te kunnen steken en te laten zien dat de wereld straks ook aan hún voeten ligt.

Cisca Wijmenga, rector magnificus